

distanční výuky a pochopili, že jde o něco jiného než výklad před tabulí. Dokázali změnit metody práce, uzpůsobit obsah učiva. Naopak se najdou tací, kteří se přizpůsobení nastalé situaci brání zuby nehty. A tak jen do distanční výuky bez rozmyslu převádějí to, co dělali dřív v prezenční formě. Pochopitelně neúspěšně. Není proto divu, že už na jaře se objevily případy,

V době umělé inteligence, sociálních sítí, mobilních telefonů, algoritmů, které rozhodují za nás, a deep fake videí nemůžou školy dál fungovat jako dřív, nebo dokonce jako za Marie Terezie. Není dál únosné doslova držet děti a studenty ve školních lavicích šest hodin denně, sypat na ně vědomosti, ty pak na známky zkoušet a věřit, že to je nejlepší

rou státu zkoušet, jak spojit distanční a prezenční vzdělávání.

Školy s týmem učitelů a vedoucím, které současnou situaci dobře zvládají, by se zapojit měly. Tam by už dnes dokázali říct: Jindřich, Nikola a Samuel, u těch stačí, když budou chodit do školy jen v úterý a ve čtvrtek. Mají doma dobré podmínky, rodiče s tím souhlasí a takhle dostanou větší prostor

V DOBĚ UMĚLÉ INTELIGENCE, SOCIÁLNÍCH SÍTÍ, MOBILNÍCH TELEFONŮ, ALGORITMŮ, KTERÉ ROZHODUJÍ ZA NÁS, A DEEP FAKE VIDEÍ NEMŮŽOU ŠKOLY DÁL FUNGOVAT JAKO DŘÍV.

kdy několik rodičů převedlo své děti na jinou školu.

Veliké rozdíly vyšly najevo také v připravenosti dětí zvládat novou situaci. Některé se se změnami ve výuce vyrovnávaly bez problémů, jiné hůře. V distanční výuce se některé děti ztrácely především proto, že jim chyběla samostatnost, dovednost sám řídit a pohánět své učení, vybrat si úkol, plánovat práci. Ve škole se totiž do té doby učily spíš poslouchat a plnit pokyny. Právě nyní se ukázalo, že kompetence jako samostatně se učit, řešit problémy a zvládat změny jsou důležitější než jakékoliv předmětové učivo. Jsou důležité i proto, že budoucnost, která dnešní děti čeká, je zcela nepředvídatelná. Koronavirus mohl být jen takovou mírnou přehrou. Angličtina má pro takové kompetence příležitost označení future-proof.

KÉŽ BYCHOM SE POUČILI

Doufáme, že to, co nám z doby koronaviru zůstane, bude pochopení, že škola a vzdělávání můžou a mají vypadat jinak, ale opravdu jinak, než jsme byli dosud zvyklí. Že cílem vzdělávání má být sebevědomý člověk, jenž se umí a chce učit, chápe věci v souvislostech, nepodléhá manipulaci, nevěří konspiračním teoriím, změny bere jako příležitosti k učení a výzvy k překonání. Jak by nám všem bylo, kdybychom teď byli obklopeni lidmi, kteří tohle umějí. Současná škola je zatím příliš soustředěná na znalosti a zkoušky, mnohdy spíš plní hlavy dětí vzorečky, letopčty, druhy vedlejších vět či počty chapadel hlavonožců a jmény členů komor Parlamentu, než aby vedla děti k objevování a porozumění. Spíš podporuje poslušnost a plnění úkolů než samostatnost, iniciativu a zvědavost.

způsob, jak se připraví na budoucnost. Že je škola v takové podobě dlouhodobě neudržitelná, víme už dlouho. Koronavirus nám však ukázal, že to jde změnit, i naznačil, jak to změnit. Byla by proto velká chyba vracet se po skončení celé krize tam, kde jsme byli v únoru 2020.

Několikaměsíční výuka v čistě on-line prostředí jistě není ideální, všem dětem chybí lidský kontakt. Ale dosavadní zkušenosti mimo jiné ukazují, že pro děti, které se umějí učit, funguje bez problémů, a pro některé dokonce lépe než běžná prezenční forma. Už za těch pár měsíců jsme si ověřili, že tam, kde je vůle a chuť organizovat školu a vzdělávání jinak, to jde. A nyní si představme, že to učitelé i děti budou umět ještě o dost líp, že on-line výuka nebude novinka, ale rutina, že bude čas si rozmyslet, co a jak učit, že budeme systematicky rozvíjet u dětí kompetenci k sebeřízenému učení. Že se naučíme rozlišovat děti, pro něž je vzdálená výuka přínosem, od těch, které s ní mají problém, a podle toho k nim přistupovat a pracovat s nimi. A že předpisy umožní bez problémů kombinovat distanční výuku s prezenční.

ZMĚNA SE BLÍŽÍ

První vlaštovky už se objevily. Expediční Scioškola začala prvního září fungovat v režimu: týden všichni společně na expedici, tři týdny promyšlená distanční výuka a příprava na další expedici. Teď jsou sice děti už přes měsíc doma, ale jak jen to předpisy dovolí, přijde zase expedice. Zdá se, že i na ministerstvu školství vidí situaci podobně. Vyhlásili totiž pokusné ověřování kombinované výuky. Už od února příštího roku tedy mohou i další školy s podpo-

učit se samostatnosti. Ostatní děti budou chodit v pondělí až čtvrtek. Výuka bude postavená víc volitelně, dáme každému víc prostoru pracovat svou rychlostí po svém a na svém. V pátek už budou děti zkoušet učit se samy, jen někteří budou i dopoledne v družině. Ale Jírka, Žanda a Ondřej, těm to distančně zatím moc nejde, těm se budeme věnovat individuálně celý pátek. Ty musíme naučit se učit, po krůčcích se musí učit plánovat svou práci. Nejdřív na hodinu, pak na půl dne, na den, na týden. Musíme je učit vyhledávat, posuzovat a zpracovávat informace. Ptát se jich, jak se jim to všechno daří, pomáhat jim překonávat překážky a vést je, aby to příště uměli sami.

Naopak tam, kde se ředitelé a učitelé změnám brání a kde si ani po pěti měsících s distanční výukou neporadili, tam nic takového fungovat ještě dlouhou dobu nemůže.

Koronavirus nám všem ukázal, jak důležité je zvládat změny, umět neustále se učit. Často jsme na vlastní kůži zažili, jak nám to šlo ztuhá, jak nás situace zaskočila - možná i proto, že nás to ve škole neučili. Pro dnešní děti to ovšem bude životní nutnost. Jediná jistota, kterou o budoucnosti máme, je, že změny budou přicházet ještě rychleji a budou hlubší. Jak jsme viděli, zdaleka ne všechny budou k lepšímu. A je naší povinností na to děti připravovat. Nemyslíte?

ONDŘEJ ŠTEFFL
PEDAGOG,
VIZIONÁŘ
A ZAKLADATEL
SCIOŠKOLA

daly označit obligátním průměrem rozevírání nůžek. Třeba ředitelé škol - na jedné straně máme vynikající ředitele, kteří i v současné turbulentní době dokážou zorganizovat chod školy pro všechny děti, a to i pro ty ze slabších rodinných poměrů, pro něž seženou i notebooky a připojení. Zorganizují skvělou distanční výuku, rozdělí úkoly, ve škole funguje týmová spolupráce, učitelé si pomáhají atd. A na druhé straně máme ředitele, kteří nic z toho neumějí, na stížnosti rodičů, že každý z učitelů komunikuje s dětmi na jiné platformě, odpovídají, že to je přece věc každého učitele. A snad ani nechápou, že to je komplikace pro děti i rodiče a že by měli situaci řešit.

A podobné je to s učiteli. Máme skvělé učitele, kteří se - bez ohledu na věk - úžasně rychle naučili pracovat i s pokročilými nástroji